

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ НАВЧАННІ ЇХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мунтян С.Г., ст.викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

тел.: (0619) 42 20 21

e-mail: muntjan@yandex.ru

Анотація. У статті розглянуто поняття автономії суб'єкта навчання та методику організації самостійної роботи студентів при формуванні у них іншомовної комунікативної компетенції.

Ключові слова: самостійна робота, навчальна діяльність, автономія студента.

Характерні для сучасного суспільства масштабність та динамізм соціально-економічних змін в різних сферах життя потребують перетворення вищої школи в інститут підготовки професіоналів нового типу з яскраво вираженою громадянською позицією й з відкритістю до сприйняття полікультурності сучасного світу. Реалізація такої глобальної цілі обумовлює тенденції широкої демократизації освіти. В основі концепції демократизації освіти лежить концепт вільної, незалежної, самостійної особистості. Отже, розвиток автономії, тобто самостійності, того, хто навчається, можна розглядати як одну з найважливіших задач освітньої політики суспільства. Виходячи саме з цього сучасна Типова програма з англійської мови професійного спрямування визначає розвиток здатності студентів до самостійного навчання як одну з основних освітніх цілей [1: 6].

Одна з провідних російських теоретиків з питань організації самостійної роботи тих, хто вивчає іноземні мови, Н.Ф.Коряковцева визначає автономію суб'єкта навчання як «здатність суб'єкта самостійно здійснювати свою навчальну діяльність, активно й свідомо керувати нею, забезпечувати її рефлексію й корекцію, накопичувати індивідуальний досвід, відповідально та незалежно приймати кваліфіковані рішення щодо учіння у різних навчальних контекстах при певному ступені незалежності від викладача» [2: 12].

Орієнтація на розвиток мовної особистості й таких її якостей, як здатність до самостійного вивчення мови та культури, автономність у використанні іноземної мови, креативність у вирішенні завдань засобами іноземної мови потребує дуже пильної уваги до змісту та методики організації самостійної роботи студентів й передбачає серед іншого:

- розробку нових методичних підходів й технологій, що дозволяють студентам швидко й ефективно сформувати навчальну компетенцію;

- перегляд змісту навчання щодо його оновлення та перерозподілу матеріалу для самостійного засвоєння й оволодіння під керівництвом викладача;
- розвиток та застосування різноманітних форм самостійної роботи в умовах аудиторної й позааудиторної навчальної діяльності студентів;
- модернізацію й розвиток технологій оптимального використання різних засобів навчання [3: 63].

Що стосується нових методичних підходів при навчанні іноземних мов, то найбільшого поширення й авторитету у вітчизняній методиці протягом останніх років набула концепція комунікативно-діяльнісного навчання. Спочатку вона розроблялась для навчання загальнонавчальної мови, в подальшому ж набула свого розвитку й в рамках навчання іноземної мови для спеціальних цілей. Саме ця методика обумовлює особливе значення самостійної роботи як принципової ланки процесу професійної освіти. Не важко передбачити, що й в майбутньому у вищій школі роль самостійної роботи з опанування іноземних мов буде надалі суттєво зростати. Адже глобалізація економіки, наукоємність виробництва, інтернаціоналізація в системі вищої освіти неухильно вимагають все більшої кількості фахівців з вільним володінням вже не однією, а декількома мовами.

Зміст самостійної роботи студента має двоєдиний характер. З одного боку, це сукупність навчальних та практичних завдань, які студент повинен виконати в процесі навчання, об'єкт його діяльності, що в рамках навчання іноземної мови відповідає комунікативній компетенції. З іншого боку, це спосіб діяльності студента з виконання відповідного навчального теоретичного або практичного завдання, що відповідає навчальній компетенції. Свій зовнішній вираз зміст самостійної роботи студентів знаходить у всіх організаційних формах аудиторної та позааудиторної діяльності. При виконанні будь-якого виду самостійної роботи з оволодіння іноземною мовою автономність дій студента передбачає:

1. усвідомлення основних компонентів навчальної діяльності з опанування іноземної мови, включаючи механізм оволодіння іноземною мовою, механізм функціонування іноземної мови, критерії оцінки рівня володіння іноземною мовою (успішність комунікації);
2. здатність до самостійного керування даною навчальною діяльністю, до критичної рефлексії власного досвіду, до самостійної ініціативи текстової діяльності іноземною мовою;
3. здатність до саморозвитку в процесі гнучкої, конструктивної, творчої навчальної діяльності з підтримки та подальшого розвитку рівня володіння іноземною мовою [2: 13].

Цілеспрямована робота з формування навчальної компетенції та здатності студента до автономного самостійного, гнучкого здійснення навчальної діяльності є важливим методичним завданням для викладача й передбачає розробку спеціальних навчальних матеріалів й різних форм та

видів організації навчального процесу. Н.Ф.Коряковцева підкреслює, що методична задача полягає в створенні відповідного освітнього середовища, яке дозволяє поставити суб'єкт навчання в умови автономного вивчення мови [4: 151].

Організаційна схема, за якою колектив кафедри іноземних мов ТДАТУ здійснює систему методичних заходів з цього напрямку, має комплексний характер й включає:

- використання викладачами кафедри системи методичних вказівок з структури навчальної діяльності й організації самостійної роботи в ході всього вивчення навчальної дисципліни (з обов'язковим врахуванням бюджету часу студента, специфіки навчального закладу та факультету, професійно-трудової діяльності майбутнього фахівця);
- проведення вже на початковому етапі вивчення дисципліни циклу занять з навчання прийомів ефективного учіння мови;
- забезпечення чітких критеріїв оцінки результатів навчання студентів;
- реалізацію системи взаємодії викладача та студента як паритетних суб'єктів навчальної діяльності;
- організацію ситуацій сумісного вирішення продуктивних завдань з колективним обговоренням результатів;
- створення навчальних матеріалів як засобів управління самостійною роботою, які передбачають можливість вибору студентами обсягу й послідовності вправ;
- подальший розвиток бази навчального ресурсного центру (створений спочатку як медіатека центр включає сьогодні велику кількість додаткових навчально-методичних, інформаційно-довідкових та інформаційно-пізнавальних матеріалів) з метою забезпечення студентам спеціалізованого освітньо-інформаційного середовища для задоволення їх потреб щодо вдосконалення своєї іншомовної підготовки.

Реалізація концепта автономії студента в навчальній діяльності з оволодіння іноземною мовою дозволить підготувати майбутніх фахівців до самостійного поповнення своїх знань протягом всього життя.

Література:

1. Програма з англійської мови для професійного спілкування. – К.: Ленвіт, 2005. – 119с.
2. Коряковцева Н.Ф. Автономия учащегося в учебной деятельности по овладению иностранным языком как образовательная цель // Иностранные языки в школе. – 2001. - №1. – С.9-14.
3. Иванников Б.Д. Повышение качества самостоятельной работы студентов в условиях перехода // Непрерывное педагогическое образование. – Вып.IV. – Ставрополь: СГУ, 1994. - С.60-65.

4. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык. – М: АРКТИ, 2002. – 176 с.

Summary.

The present article discusses the issue of student autonomy and the organization methodology of independent study of students in the framework of establishing their foreign language communicative competences.

***Keywords:* independent study, learning process, student autonomy.**